

חברת לזמרי ש"ם

לחיזוק לימוד
הדף היומי

בס"ד

טעימה שבוועית בלימוד הדף היומי

חושך גאורדי, מהנאמז כפרש גצוה - ככוכ

מאיזה גיל חייבים במצות מחצית השקל קודם פורים

אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לא כי אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא מנחות מו:

בדעת רבן יוחנן בן זכאי שהכהנים ג"כ חייבים במצות מחצית השקל, פרש"י (ד"ה שאינו) שאף שנאמר בתורה (שמות ל יג) 'זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל', והרי הכהנים לא נפקדו בתוך בני ישראל, כוונת התורה שכל הראוי להפקד חייב במצוה זו, דהיינו שרק מבין עשרים שנה ומעלה מתחייבים במצוה זו, ולכך גם הכהנים משהגיעו לעשרים שנה נתחייבו במצוה זו.

אבל בתוספות (לעיל כא: ד"ה כל) כתבו, שמה שאמרה התורה 'על הפקודים' היינו רק לענין תרומת אדנים שהכהנים והלויים שלא נמנו עם הפקודים לא נתנו תרומה זו, אבל תרומת הקרבנות דהיינו מחצית השקל נתחייבו כל ישראל ואף הכהנים.

והנה הרמ"א (או"ח סי' תרצד ס"א) כתב, שיש ליתן קודם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן וזכר למחצית השקל שהיו נותנים באדר, ואין חייב ליתנו רק מי שהוא בן עשרים ולמעלה. אך המגן אברהם (סק"ג) כתב שדבר זה תלוי במחלוקת הפוסקים, שדעת הר"ע מברטנורא (שקלים פ"א מ"ג ד"ה וקטנים) שאכן עד עשרים שנה אין חיוב ליתן מחצית השקל, אך בתוספות יו"ט (שם פ"א מ"ד ד"ה כל כהן שאינו) כתב, שדעת הפוסקים שבן י"ג גם חייב במצות מחצית השקל.

וכתב החתם סופר (שו"ת, או"ח סי' קמג), שמחלוקת הפוסקים זו תלויה במחלוקת רש"י ותוספות בסוגייתנו, שלדעת רש"י אין חיוב ליתן קודם עשרים כיון שעדיין אינו ראוי לבוא לעבור על הפקודים, אך לדעת התוספות שרק בתרומת אדנים נאמר 'על הפקודים', אבל בתרומת הקרבנות גם מי שאינו נמנה נתחייב, הוא הדין שגם מבין י"ג מתחייבים במחצית השקל.

ובאליה רבא (סי' תרפו סק"ד, הו"ד במשנ"ב סי' תרצד סק"ה) כתב, שמכל מקום כל זה לעיקר הדין, אך המנהג הוא ליתן אפילו בעד בניו הקטנים ואשה מעוברת בעד ולדה, שנאמר 'כל העובר'.

